

15. april 2015

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

postmottak@kmd.dep.no

Klima- og miljøminister Tine Sundtoft

postmottak@kld.dep.no

E 18 OG TILFØRSELSVEG GJENNOM ARENDAL BYMARK

Hovedbudskap

Ny E 18 Tvedestrand–Arendal samt ny tilførselsveg fra østlige deler av Arendal til ny E 18 vil gå tvers gjennom Arendal bymark øst, som er et svært viktig natur- og friluftsområde for store deler av byen. Dette er uakseptabelt, og det er vanskelig å forstå at dette kan tillates i 2015, i Friluftslivets år og samtidig med at regjeringen jobber med stortingsmeldinger om friluftsliv og om ivaretagelse av biologisk mangfold. Vi mener at de vedtatte planene strider mot bl.a. intensjonene i plan- og bygningsloven, de nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og prinsippene i stortingsmelding om friluftsliv.

Organisasjonene bak dette brevet ber om at E 18-traseen, over en kortere strekning, flyttes noe lenger mot nord og vest, for å minimere ødeleggelsene i bymarka. Et alternativ er at E 18 legges i en tunnel på denne korte strekningen.

I tillegg er det svært viktig at tilførselsvegen til E 18 og tilhørende kryss flyttes ut av bymarka, mot nordøst. Dette må ses i sammenheng med arbeidet som nå pågår med å avklare kryssløsning og tilførselsveg fra E 18 til Arendal havn i Eydehavn. Ved å flytte kryss og tilførselsveg lenger mot øst blir det ikke nødvendig å bygge eget kryss på E 18 for trafikken mellom havna og opp til E 18.

Vi ber derfor om at reguleringsplanen for E 18 med tilførselsveg, vedtatt av Arendal bystyre 22. mai 2014, endres. Vi understreker at endringene kun vil gjelde en mindre del av E 18-prosjektet Tvedestrand–Arendal.

Store utfordringer med vedtatt traséløsning og tilførselsveg

Arendal bymark øst er et unikt skogsområde/kulturlandskap på 8 km², som gjør det mulig for om lag 10 000 mennesker å gå rett ut i terrenget med lysløyper, turløyper, friluftsliv, fiskevann, skog og stillhet, uten å måtte bruke motorisert transport. Bymarka er et stort gode for Arendal og legger virkelig til rette for rekreasjon og friluftsliv i nærmiljøet, som er et viktig forebyggende element for generasjoner framover.

I dette flotte turområdet ligger også Songe-vassdraget som er et av fylkets beste sjørrettførende vassdrag med svært viktige gyte- og oppvekstområder. Her er også fin stasjonær ørretbestand. Vann og tjern i bymarka er populære fiskeplasser for mange.

Inngrepet fra ny E 18, tilførselsveg og vedtatt industriområde ved det planlagte vegkrysset vil føre til at nesten 20 prosent av bymarka bygges ned. Men det verste er likevel at det blir store inngrep som vil skjære tvers gjennom marka både øst–vest og nord–sør og spre trafikkstøyen inn i store deler av natur- og friluftsområdet.

Temarapporten om nærmiljø og friluftsliv til konsekvensutredningen for E 18-prosjektet gir også en klar advarsel mot den vedtatte «lilla trasé» (side 31–32)¹:

«Det er også foreslått en tilførselsvei fra Krøgenes og opp til lilla trasé [...]. Denne traséen vil også passere igjennom verdifull friluftsnatur. Punktet hvor tilførselsveg og lilla korridor møtes, er også et uheldig valg. Dette området har stor verdi som nærfriluftsområde for beboere på Songeheia/Birkenlund, Engehaven/Krøgenes og Nyli og har samtidig stor verdi for turfolk fra hele kommunen.»

Det er derfor ikke rart at Arendal bystyre 18. november 2010 enstemmig vedtok bl.a. følgende, som innspill til planprogrammet for E 18:

«Området fra Birkenlund inn mot Stølen [eksisterende E 18] og Granestua og mot Dalen-Saltrødveien i Arendal øst har stor verdi som område for rekreasjon, og ligger i nær tilknytning til områdene i Arendal med størst befolkningskonsentrasjon. Eventuelle vegtraseer gjennom dette området [bymarka] bør i hovedsak planlegges og utredes som tunneler.»

Likevel har Arendal bystyre i ettertid vedtatt et vegsystem tvers gjennom bymarka og uten en meter med tunnel i et det aktuelle området. Innbyggernes ønsker om vern av bymarka har kommet sterkt til uttrykk i tidligere innspill til planprosessen, men dette er det ikke tatt hensyn til når endelige vedtak er fattet.

Vi finner også grunn til å påpeke at forslaget til kommunedelplan med konsekvensutredning for E 18 ikke inneholdt noen alternativer til den foreslåtte tilførselsvegen gjennom bymarka for lilla trasé, noe som kan ha bidratt til at bystyret lettere har akseptert Statens vegvesens foreslåtte løsning. Vi mener også at konsekvensutredningen er mangelfull når det gjelder tilførselsvegen, særlig for strekningen fra det planlagte krysset på ny E 18 og fram til Longum. Det er også verd å nevne at høringsuttalelsene til saken ikke var vedlagt dokumentene under bystyrets andregangsbehandling av saken om ny E 18 og tilførselveg.

I sum mener vi derfor det er flere momenter som strider mot intensjonene i plan- og bygningsloven.

Videre ønsker vi å sitere fra gjeldende stortingsmelding om friluftsliv (St.meld. nr. 39 (2000–2001), kap. 2.4.):

«Å sikre og utvikle gode høve for friluftsliv i nærmiljøet vil seie å leggje vekt på dei areala som er lettast tilgjengelege for alle grupper i befolkninga. Dette gjeld m.a. grøntstrukturen, bymarka, delar av kulturlandskapet og delar av strandsona. Desse areala har særleg stor verdi for høva til å drive friluftsliv for barn og eldre og for dei som er inaktive og lite motiverte. Ei satsing på å sikre og utvikle attraktive areal i nærmiljøet er naudsynt for å følgje opp målsetjinga om friluftsliv for alle.» Et viktig tiltak som framheves er: «at kartlegginga av grøntstrukturen blir lagt til grunn i all kommunal planlegging og forvaltning og blir ein premiss for vidare tettstadutvikling. Det må særleg leggjast vekt på å sikre samanhengande grønne strukturar»

Videre (i kap. 2.6.) kan vi lese at regjeringen bl.a. vil:

«- leggje vesentleg vekt på å verne om høvet til å oppleve stille, fred og ro
- sikre at den verdien ulike område har for friluftsliv ikkje blir redusert av støy og terrengslitasje frå motorkøretøy, luftfartøy og motorfartøy»

Arendal kommune fulgte opp stortingsmeldingen ved å lage en kommunedelplan for grønnstruktur², som bystyret vedtok 2. mars 2005. Den angir grenser mot utbygging, som innebærer at bymarka nordøst for Arendal sentrum skal være et friluftsområde.

Da er det også verd å minne om klima- og miljøvernminister Tine Sundtofts kronikk 14. januar i år i Agderposten, der hun bl.a. peker på følgende:

«Det er en ambisjon at alle byer og tettsteder skal ha maksimalt 500 meter fra bosted til et sammenhengende nettverk av ferdselsårer.»

På hennes departements nettsider kan vi videre lese følgende:

«Regjeringen har som mål at flest mulig har et aktivt friluftsliv – også i hverdagen. Det er derfor viktig å bevare og tilrettelegge grøntområdene som hører til byer og tettsteder for friluftsliv, og å motivere befolkningen til å ta disse områdene i bruk.»³

Til tross for både kommunedelplanen for grønnstruktur og statlig politikk om behovet for å ivareta natur- og friluftsområder nær byer og tettsteder, har Arendal bystyre vedtatt ny trasé for E 18 og tilførselsveg tvers gjennom bymarka.

Foruten direkte inngrepsmessige konsekvenser vil den planlagte tilførselsvegen gjennom bymarka også ha trafikkmessige virkninger. Veggen har som hensikt å lede trafikk fra østlige deler av Arendal opp til E 18. Den nye veggen vil med andre ord gjøre det enklere for store deler av befolkningen i Arendal å bruke bil til den bilbaserte handelsvirksomheten langs E 18. Dessuten vil tilførselsvegen gjøre at lokaltrafikken mot sentrum vil ledes inn på E 18 over en kort strekning. Videre vil flere kryss langs E 18 kunne gi ytterligere etablering av bilbasert næringsvirksomhet langs E 18 og eventuelt langs tilførselsvegen, noe som gir mer trafikk, økte klimagassutslipp og sannsynligvis ytterligere inngrep i natur- og friluftsområder.

Vi mener at dette ikke er forenelig med de nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vedtatt ved kongelig resolusjon 26. september 2014, som bl.a. har som mål å utvikle bærekraftige byer og tettsteder og fremme helse, miljø og livskvalitet. Planretningslinjene inneholder flere punkter som er relevante i denne saken, og som vi mener til dels strider med de vedtatte planene for E 18 og tilførselsvegen:

- «Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer.»
- «Nye utbyggingsområder bør styres mot sentrumsnære områder med mulighet for utbygging med mindre arealkonflikter.»
- «I planleggingen skal det tas hensyn til overordnet grønnstruktur, forsvarlig overvannshåndtering, viktig naturmangfold, god matjord, kulturhistoriske verdier og estetiske kvaliteter. Kulturminner og kulturmiljøer bør tas aktivt i bruk som ressurser i by- og tettstedsutviklingen.»
- «Planlegging av utbyggingsmønster og transportsystem skal omfatte alternativvurderinger som beskriver konsekvenser for miljø og samfunn, herunder samfunnsøkonomiske virkninger.»

Godt alternativ foreligger

Det planlagte inngrepet i bymarka kan unngås gjennom at krysset på E 18 og tilførselsvegen flyttes om lag 3 km lenger mot nordøst, til Mørland. E 18 kan da også flyttes noe mot nordvest over en kortere strekning, alternativt at det for E 18 bygges

² <http://www.arendal.kommune.no/Planer-og-utvikling/Temaplaner/Gronnstruktur---kommunedelplan/>

³ <https://www.regjeringen.no/nb/tema/klima-og-miljo/friluftsliv/innsiktsartikler-friluftsliv/friluftsliv-i-narmiljoet/id2076269/>

tunnel/miljøtunnel framfor for høy bru mellom Piletjernene. Mesteparten av bymarka vil da ligge sør og vest for det nye vegsystemet. Fra Mørland blir det mulig å lage en tilknytningsveg til fv. 410, som igjen vil gi en god forbindelse til Arendal havn i Eydehavn. Dette drøftes også i en egen rapport «E 18 – Arendal havn Eydehavn» fra Statens vegvesen, datert 18. november 2014.⁴ Ved å flytte kryss og tilførselsveg lenger øst blir det ikke nødvendig å bygge eget kryss på E 18 for trafikken mellom havna og opp til E 18, og en reduserer behovet for tilførselsveger. Dette gir mindre inngrep og lavere kostnader. Et kryss ved Mørland vil videre ivareta behovet for kobling av E 18 mot Longum gjennom å ruste opp dagens veg Saltrød-Dalen, og det blir unødvendig å anlegge en parallell tofeltsveg langs E 18 over en strekning på om lag 3 km, slik dagens planer tilsier.

Organisasjonene bak dette brevet ber om at reguleringsplanen for E 18 med tilførselsveg, vedtatt av Arendal bystyre 22. mai 2014, endres. Ny E 18 vil bli nær 23 km. Våre endringer vil kun gjelde om lag 5 km av ny E 18 samt tilførselsvegen i Arendal.

Ønsker møte for å diskutere saken nærmere

Organisasjonene bak dette brevet ber kommunal- og moderniseringsministeren endre planene for E 18 og tilførselsveg gjennom Arendal bymark. Vi ber herved om et møte med ministerne, for å diskutere saken nærmere.

Med vennlig hilsen

Lars Haltbrekken
leder i Naturvernforbundet

Thor-Egil Eik
Naturvernforbundet, Arendal

Nils Øveraas
generalsekretær i Den Norske Turistforening

Svein Hjorth-Olsen
leder i Aust-Agder Turistforening

Thea Otilie Olsen
leder i Aust-Agder Natur og Ungdom

Kopi til:
Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen
Miljødirektoratet
Fylkesmannen i Aust-Agder
Arendal kommune

⁴ Rapporten er ikke tilgjengelig på internett, men en presentasjon om samme tema ligger her:
<http://www.austagderfk.no/contentassets/099e691123a448cc9c5f9987e1387437/20140918-motevekstiarendalost.pdf>